

Kvalitetsnorm for villrein

Reinheimen-Breheimen villreinområde

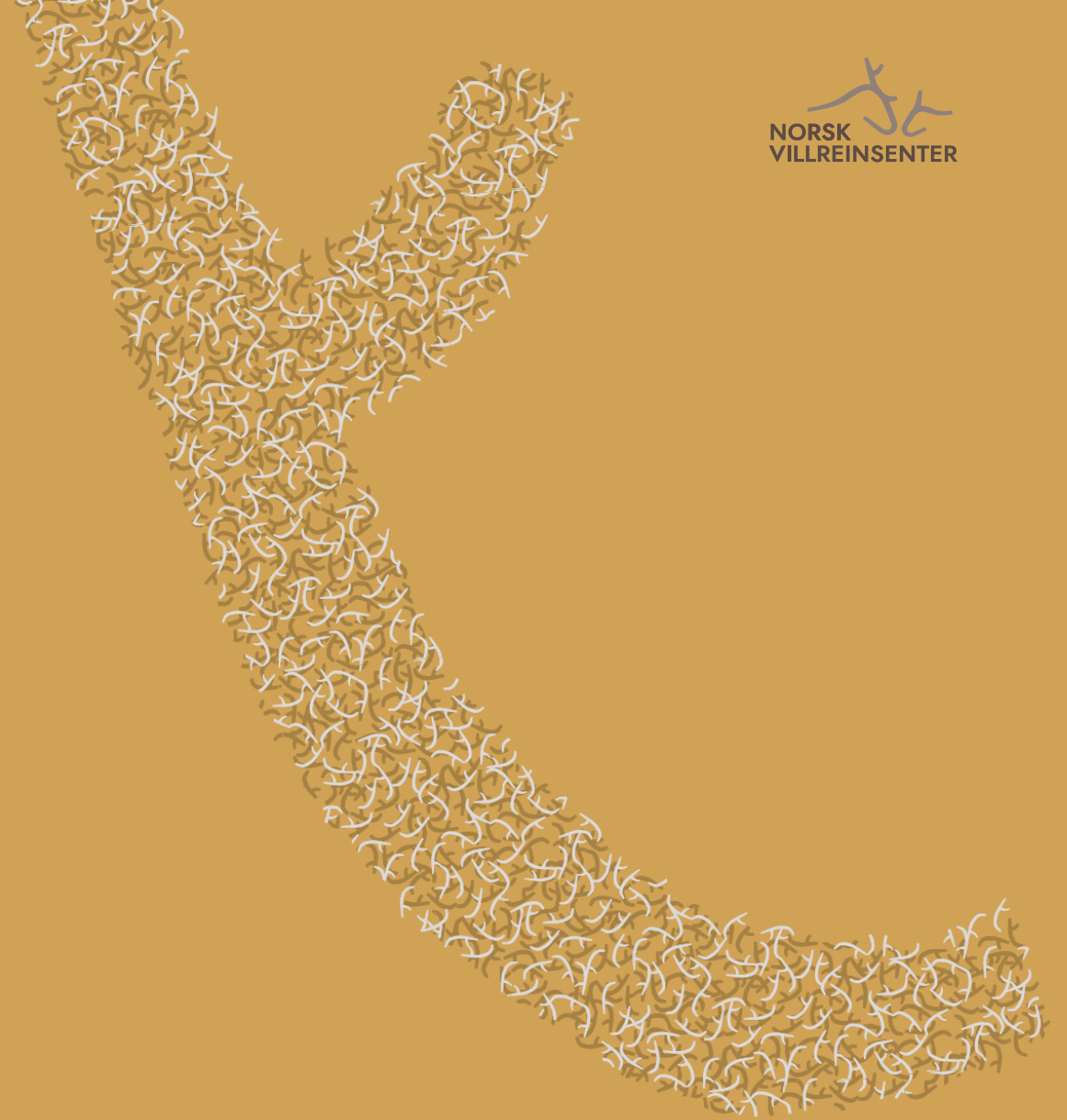

Foto: Olav Strand

Agenda

- Kort om Norsk villreinsenter
 - Hvem og hva er vi?
- Villrein i Norge
 - Utbredelse og utvikling
 - Utfordringer
- Kvalitetsnorm for villrein
 - Om kvalitetsnormen
 - Vurderinger i Reinheimen-Breheimen

Norsk villreinsenter

Stiftelsen Norsk villreinsenter

- Ble stifta i 2006
- To driftsenheter: Hjerkinns og Skinnarbu
- Ett styre, oppnevnes av Miljødirektoratet
- Formål:
Fremme bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinbestandene og villreinfjella i Norge

Villreinens ombud

- Skal snakke villreinens sak på rent faglig grunnlag
- Vi skal IKKE drive med forskning og IKKE forvaltning, men være bindeledd
- Uavhengig og nøytral
- Formidle kunnskap

Foto: NINA, autokamera

Hva gjør vi?

- Naturveiledning
- Dokumentasjon og rådgivning
- Fungere som knutepunkt/møteplass
- Verdiskaping – attraksjonsutvikling og deltagelse i verdiskapingsprogrammer

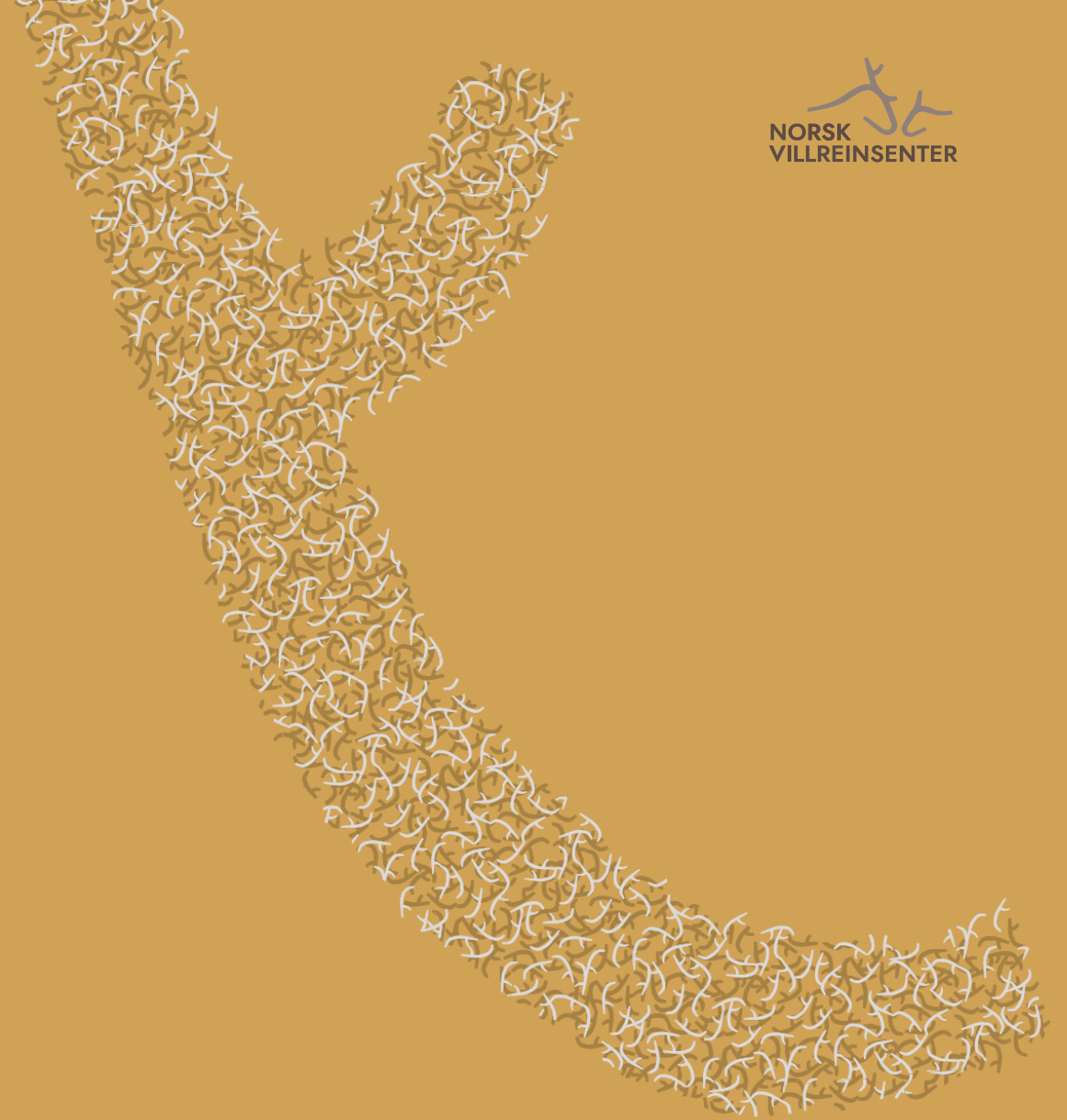
Foto: Rebecca Nedregotten Strand

Forvaltningsknutepunktet på Hjerkins

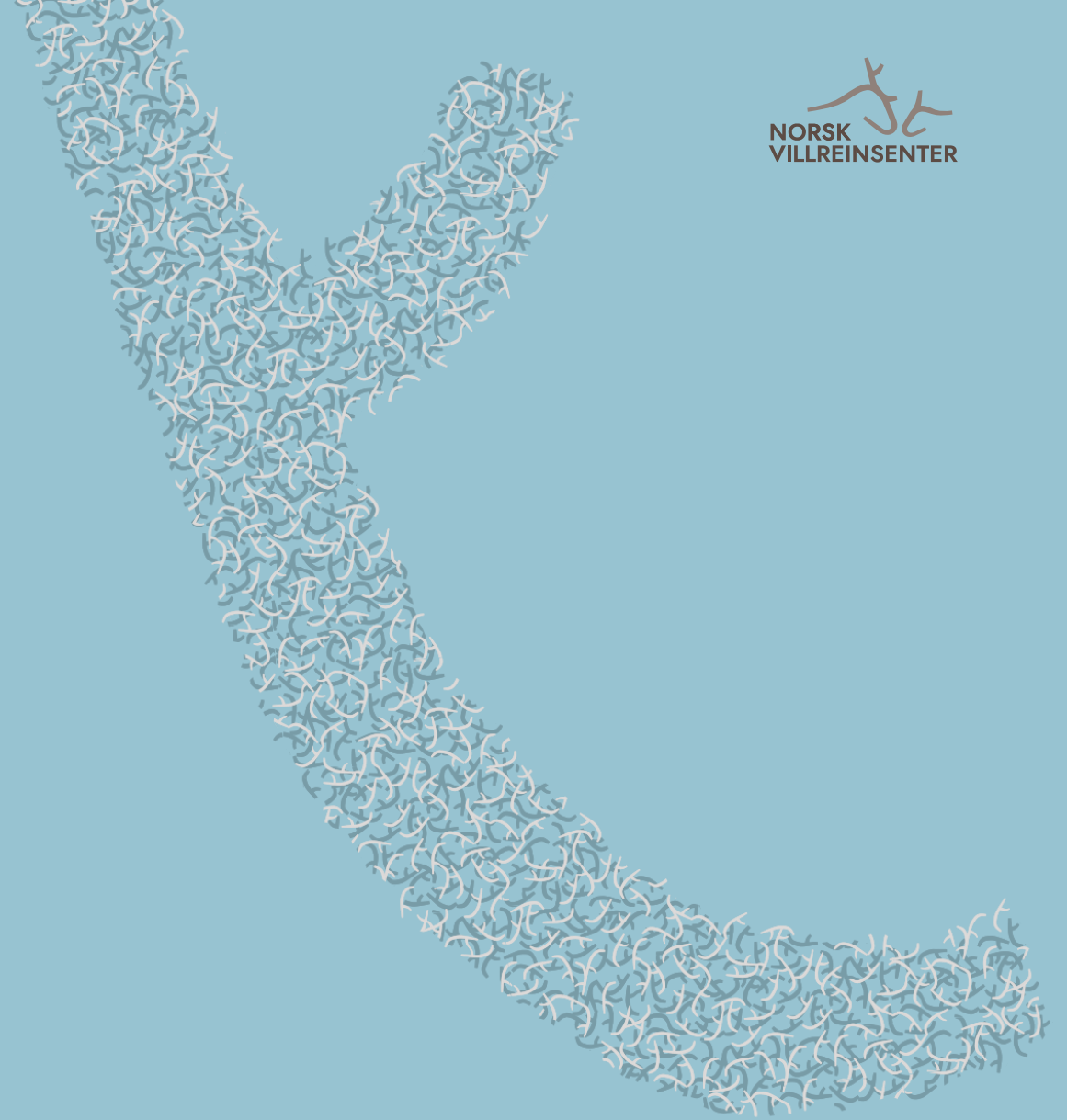
- 5 Norsk villreinsenter
- 6 Nasjonalparkforvaltning
 - 3 forvaltere Dovrefjell-Sunndalsfjella
 - 2 forvaltere Rondane-Dovre
 - 1 informasjonsrådgiver
- 1 Pilgrimsenter Dovrefjell
- 1-3 Statens naturoppsyn
- 3-4 ekstra naturveiledere i sommersesongen

Villrein i Norge

Utbredelse og utvikling

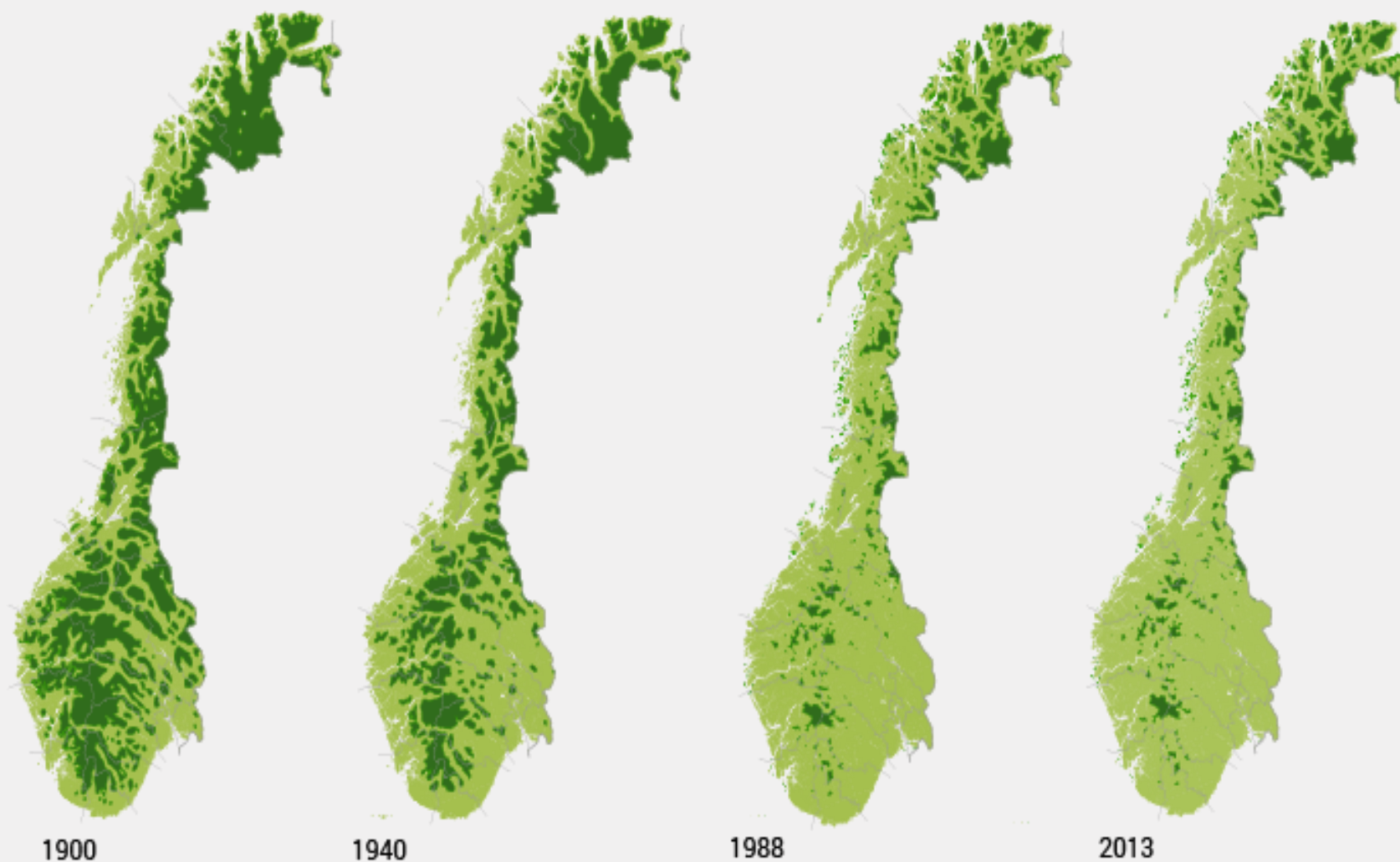

Fra store villreinområder til...

- Nord-Norge: tamreindrift overtok på 1600-tallet.
- Sør-Norge: hovedsakelig villrein på 1900-tallet
 - Fordelt på 4 delpopulasjoner, med sesongtrekk
 - Stor forandring utover 1900-tallet

AREAS CLASSIFIED AS WILDERNESS-LIKE

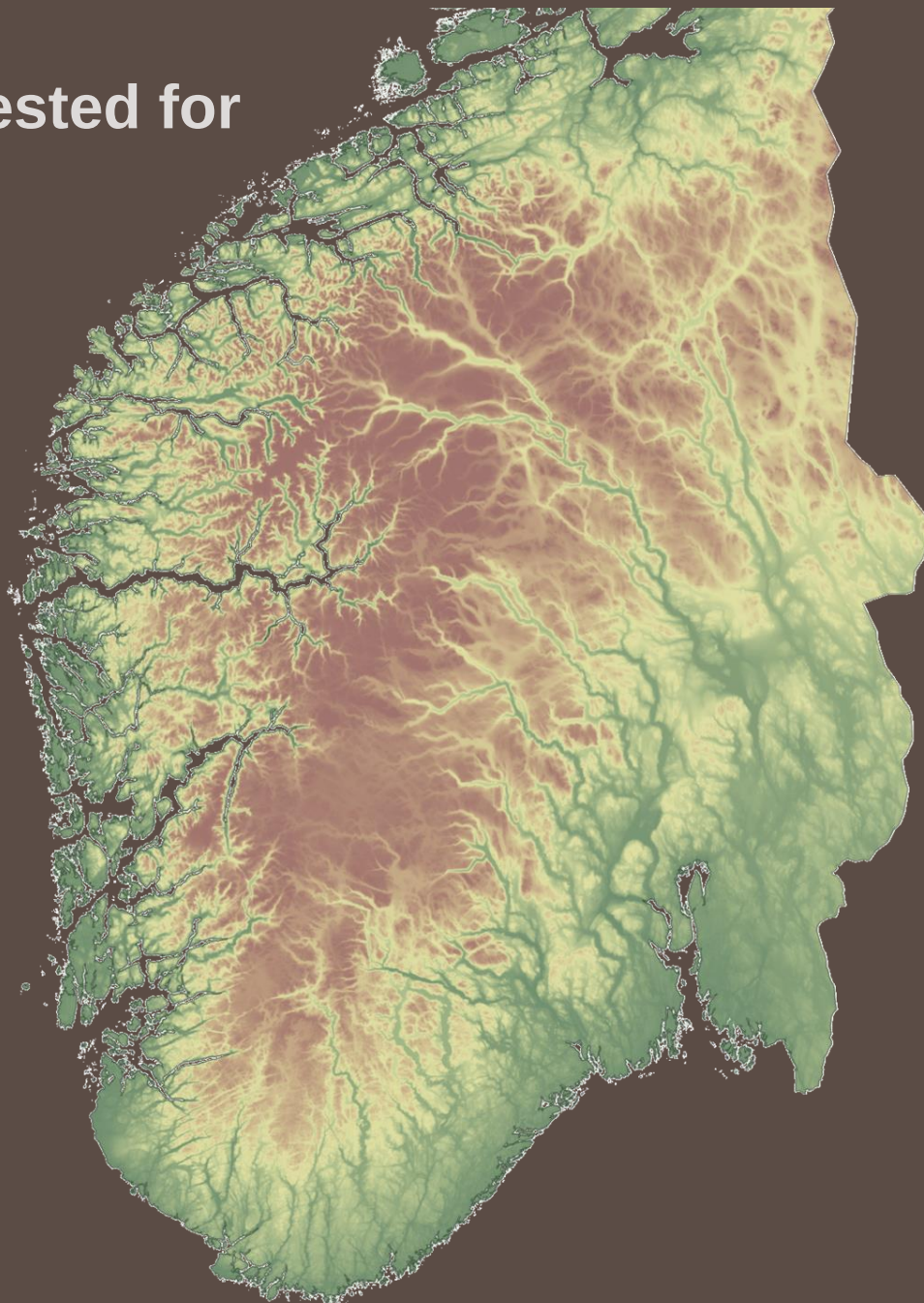

● Wilderness-like areas: areas 5 km or more in a straight line from the nearest infrastructure development

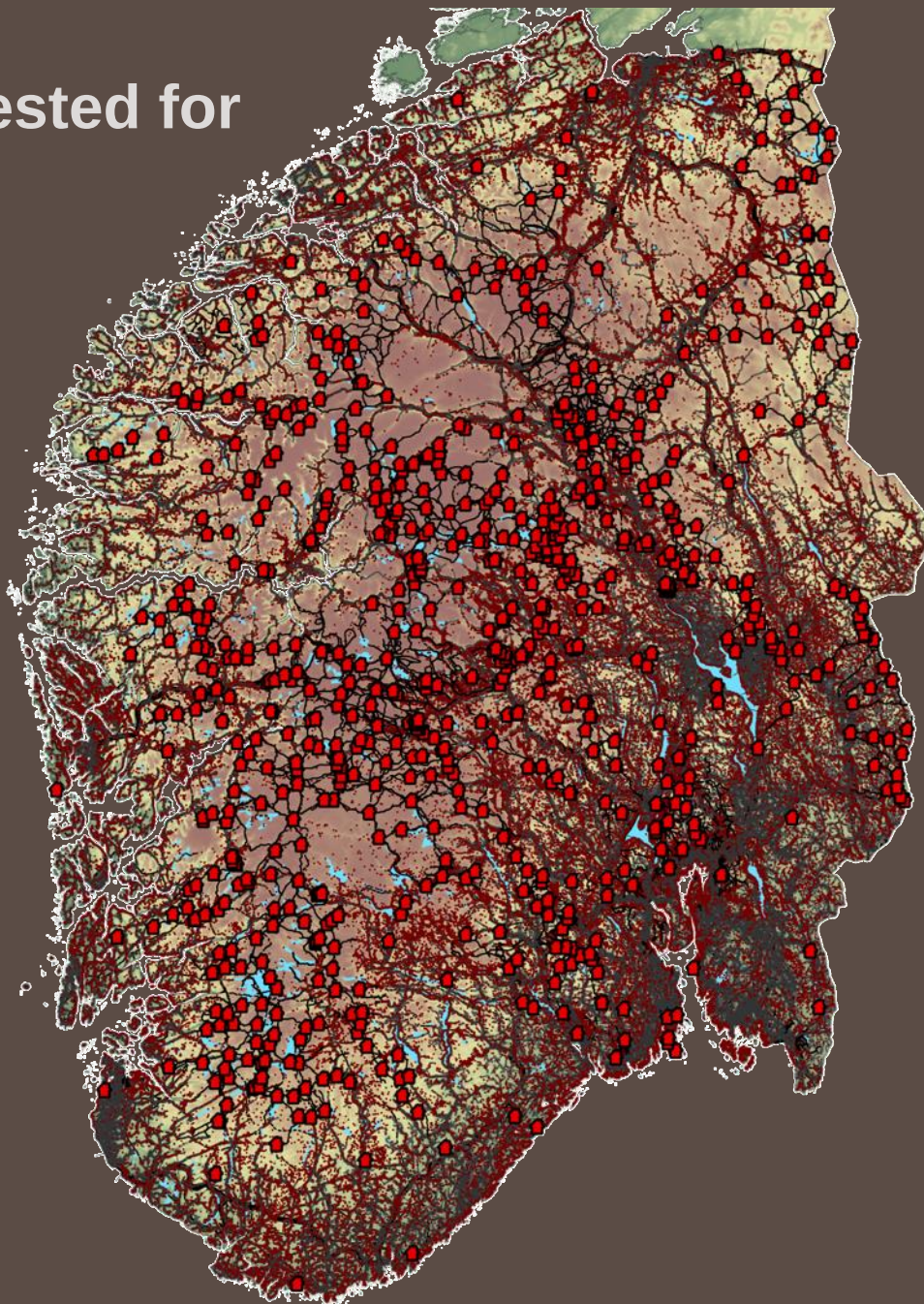
Source: Map 1900/1940: Bruun, Magne, NOU-1986:13. Map 1988/2013: Norwegian Environment Agency / environment.no

Endring i levested for villrein:

FØR INDUSTRIELL REVOLUSJON

Endring i levested for villrein:

SISTE HUNDRE ÅR:

- Hovedveger
- Toglinjer
- Kraftutbygginger
- Kraftlinjer
- Mindre veger
- Turisthytter
- Private hytter
- Merkede stier
-

Levestedet for villrein
fragmenteres

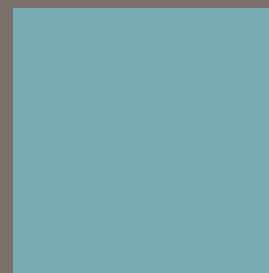

Rådyr

Hjort

Elg

Villrein

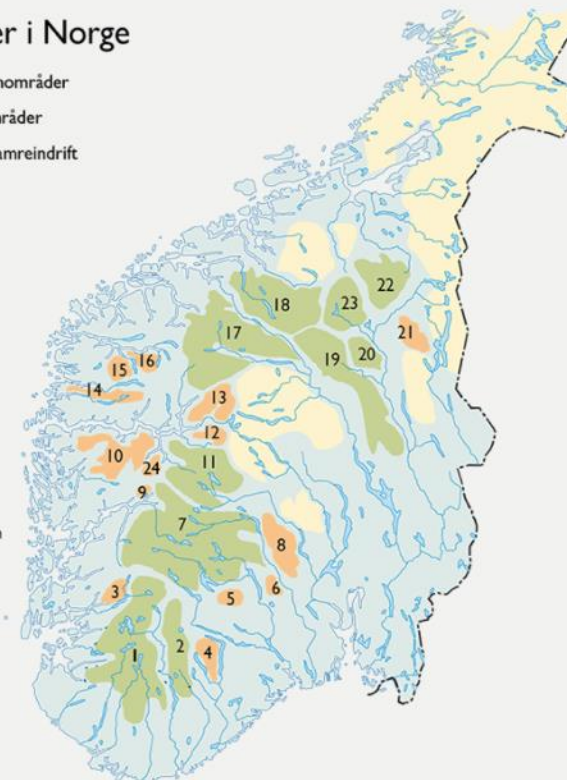

Villreinområder i Norge

- Nasjonale villreinområder
- Andre villreinområder
- Områder med tamreindrift

- 1 Setesdal Ryfylke
- 2 Setesdal Austhei
- 3 Skaulen Etnesfjell
- 4 Våmur - Roan
- 5 Brattfjell - Vindeggen
- 6 Blefjell
- 7 Hardangervidda
- 8 Norefjell - Reinsjøfjell
- 9 Oksenhalvøya
- 10 Fjellheimen
- 11 Nordfjella
- 12 Lærdal - Årdal
- 13 Vest - Jotunheimen
- 14 Sunnfjord
- 15 Førdefjella
- 16 Svartebotnen
- 17 Reinheimen - Breheimen
- 18 Snøhetta
- 19 Rondane
- 20 Solnkleppen
- 21 Tolga Østfjell
- 22 Forollhogna
- 23 Knutshø
- 24 Raudafjell

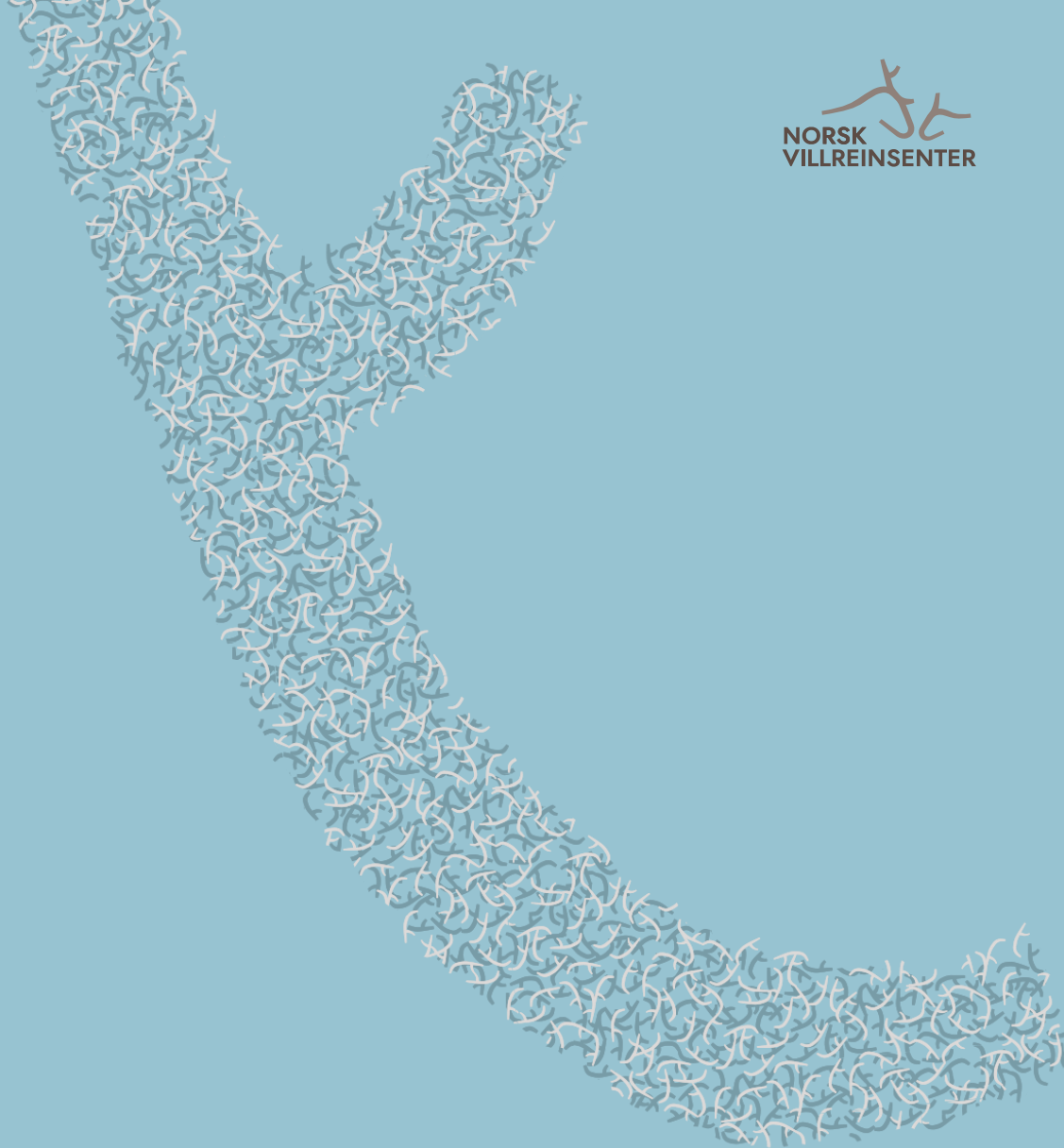

Antall rein i Norge

- Ca. 22 000 villrein
- Ca. 250 000 tamrein

Utfordringer

Fragmentering

Oppkjørt skiløype

Reinspor

Foto: Asle Feten

Klimaendringer

- Mildere vintre – økt fare for ising av beiter
- Færre snøfonner sommerstid – mer insektsplager?
- Flere og andre typer insekter, parasitter og sykdommer

UTFORDRINGER

Sykdom og parasitter

- Fotråde
- Hudbrems og svelgbrems
- Andre parasitter og bakterier
- CWD

Foto: Anders Mossing, NVS

Menneskelig aktivitet

- Turer til fots, ski, sykkel, med hund, kite, på hest...
 - Motorferdsel: bil, snøskuter, el-sykkel
 - Fly og helikopter
 - Jakt
-
- Besøksstrategier kan være med å styre ferdsel til de minst sårbare områdene

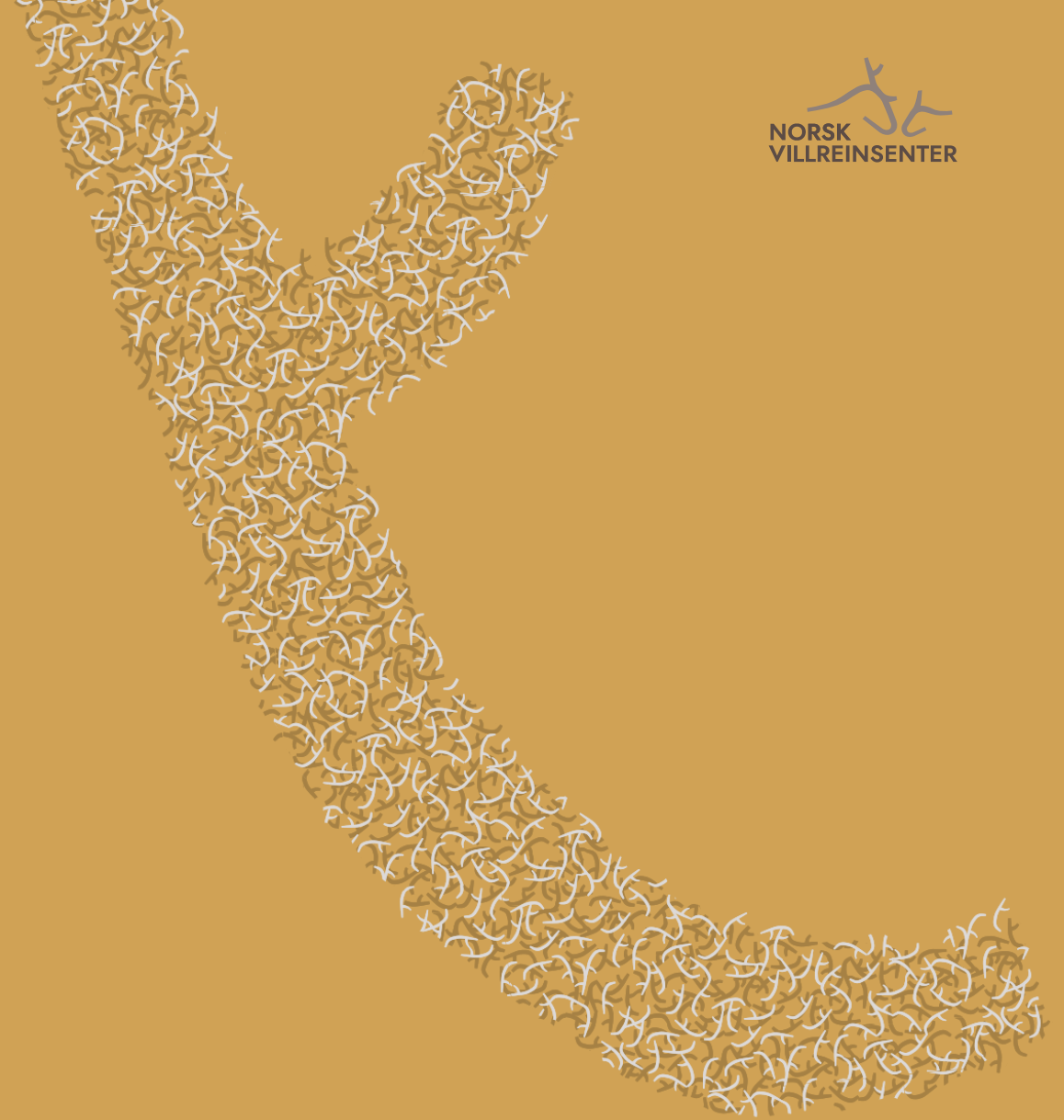
UTFORDRINGER

1 + 1 = ??

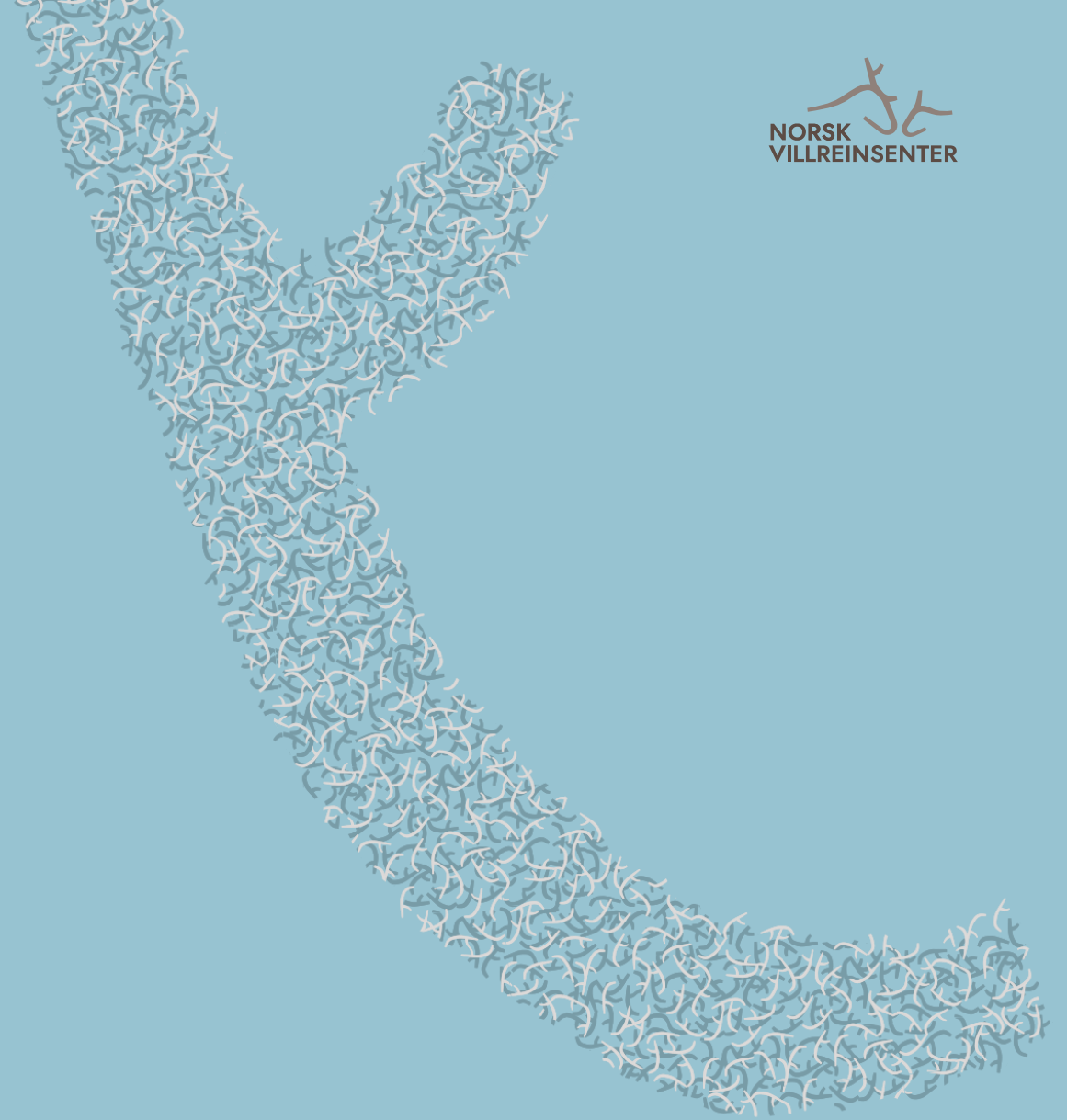
- Enkeltinngrep trenger ikke ha store negative effekter, MEN...
- Negative faktorer kan forsterke hverandre
 - Veg i nærheten av et kraftmagasin vil kunne gi større samle belastning enn om veg og kraftmagasin hadde vært mer adskilt.
 - Få stier med lav bruk er bedre enn flere stier med lav bruk i samme område.
- Det er **summen** av all belastning som blir avgjørende for villreinen

Kvalitetsnorm for villrein

Om kvalitetsnormen

Bakgrunn

2015-2016. St. meld 14 «Natur for livet» tar opp bekymring rundt villrein

2016: Stortinget vedtar å utarbeide kvalitetsnorm for villrein

2017: Uavhengig ekspertgruppe leverer forslag til norm (NINA rapport 1400)

Juni 2020: kvalitetsnorm for villrein vedtas

April 2022: de ti nasjonale villreinområdene ble klassifisert for første gang (NINA rapport 2126)

2023: de 14 øvrige villreinområdene skal klassifiseres

2023: forslag til tiltaksplaner for 7 områder utarbeides

Kvalitetsnorm for villrein (*Rangifer tarandus*)

Dato	FOR-2020-06-23-1298
Departement	Klima- og miljødepartementet
Ikrafttredelse	23.06.2020
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2009-06-19-100-§13
Kunngjort	24.06.2020 kl. 16.10
Rettet	14.04.2021 (tabell b) i vedlegg II)
Korttittel	Kvalitetsnorm for villrein

Kapitteloversikt:

Hoveddel

Vedlegg I til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av tilstanden for villreinbestander i Norge

Vedlegg II til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av delnorm bestandsforhold

Vedlegg III til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av delnorm lavbeiter

Vedlegg IV til kvalitetsnorm for villrein – Klassifisering av delnorm leveområde og menneskelig påvirkning

Formål

- Skal være et solid styringsverktøy for forvaltninga
- Alle villreinområder vil få styrka kunnskapsgrunnlag
- Vil si noe om tilstanden til villreinen, hvilke utfordringer arten møter i de ulike områdene og (på sikt si) hvilke tiltak som kan settes i verk for å bedre tilstanden

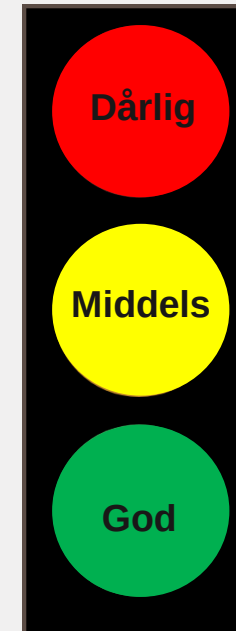
Klassifisering

Tre delnormer:

1. Bestandsforhold
2. Lavbeiter
3. Leveområde og menneskelig påvirkning

Samla vurdering av tilstanden i hvert villreinområde

Ikke godkjent

Godkjent

Delnorm 1: Bestandsforhold

Fem måleparametere:

- Slaktevekt for kalv
- Antall kalv pr. 100 simle/ungdyr
- Andel eldre bukk (3+) pr. simle (1+)
- Genetisk variasjon
- Helsestatus

Delnorm 2: Lavbeiter

- Lavbeiter – svært viktig for vinteroverlevelse i mange områder
- Baserer seg på satellittovervåking

Delnorm 3: Leveområde og menneskelig påvirkning

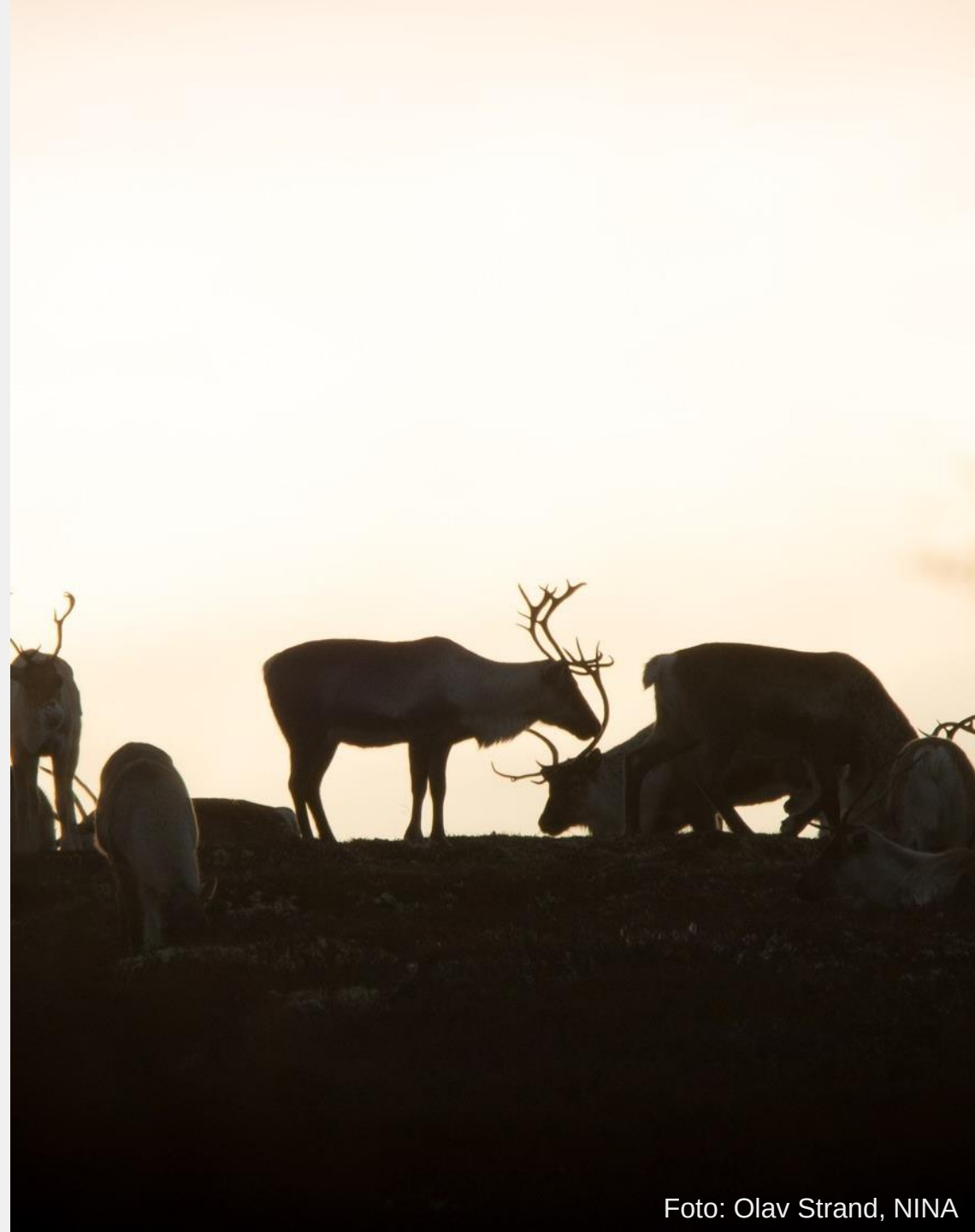
To måleparametere:

- **Funksjonell arealutnyttelse**

Har reinen tilgang til viktige funksjonsområder som sommer- og høstbeiter, vinterbeiter og kalvings- og oppvekstområder?

- **Funksjonelle trekkpassasjer**

Har reinen mulighet til å trekke mellom ulike, og viktige, beiteområder?

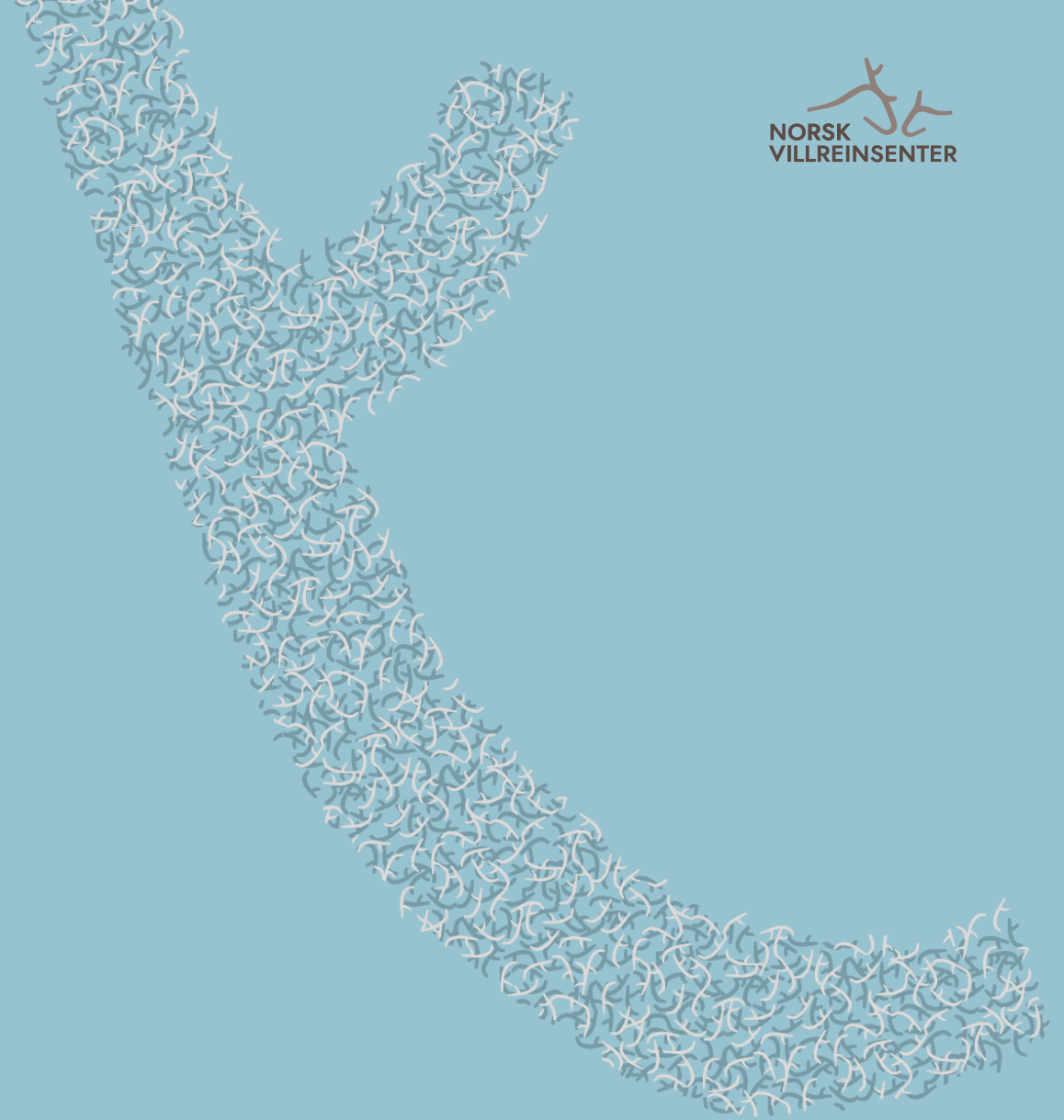
Delnorm 3: Fokusområder

Fokusområder er steder i villreinens sitt leveområde med arealinngrep og/eller menneskelig aktivitet på et nivå som kan skape utfordringer for villreinen.

Effektene av dette er ofte arealunnavvikelse, der reinen unngår å bruke hele eller deler av funksjonsområder den ellers ville ha tatt i bruk på den gjeldende årstid, eller ulik grad av hindringer av reinens naturlige trekk mellom ulike funksjonsområder.

Klassifisering i Reinheimen- Breheimen

Delnorm 1, Bestandsforhold

Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv

Reinheimen-Breheimen	
Snittvekt siste 5 år	16,9 kg ★
Trend	Ikke nok data
Klassifisering	Middels ★

Dårlig	Middels	God
< 15	15 – 18	> 18

Antall kalver pr 100 simle og ungdyr

Reinheimen-Breheimen		
Snitt siste 5 år	44	★
Trend	Ingen trend	
Klassifisering	Middels	★

Dårlig	Middels	God
< 35	35 – 50	> 50

Andel eldre bukk pr simle

Kun sporadiske data av flokkstruktur mellom 1990 og 2005, ingen data fra senere år.

- Ikke tilstrekkelig med tilgjengelige data for å beregne bukkeandel iht. kvalitetsnormen.

Dårlig	Middels	God
< 0,20	0,20 – 0,35	> 0,35

Genetisk variasjon

Reinheimen-Breheimen		
Grad av genetisk variasjon	Betydelig	★
Trend	Ingen	
Klassifisering	God	★

Dårlig	Middels	God
> 3 %	3 < tapt variasjon > 0 %	0 %

Helsestatus

Reinheimen-Breheimen	
Påvist meldepliktig sykdom?	Nei
Klassifisering	God

Dårlig	Middels	God
Påvist spredning av alvorlig meldepliktig sykdom	[ikke benyttet]	Ikke påvist alvorlig meldepliktig sykdom

Delnorm 2, Lavbeiter

Lavbeiter

Reinheimen-Breheimen	
Kartlagte vinterbeiter	3216 km ²
Tilgjengelige vinterbeiter	1143 km ² (-65,5%)
Andel gode beiter	46 %
Andel middels beiter	15 %
Andel dårlige beiter	38 %
Klassifisering	Middels ★

Dårlig	Middels	God
< 132 g/m ²	132 – 220 g/m ²	> 220 g/m ²

Delnorm 3, Leveområde og menneskelig påvirkning

Reinheimen-Breheimen

Kvalitetsnorm for villrein — Villre x Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3

https://storymaps.arcgis.com/stories/ce49913e62a04c53b8736a25cb20ad4a

Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3, Reinheimen-Breheimen

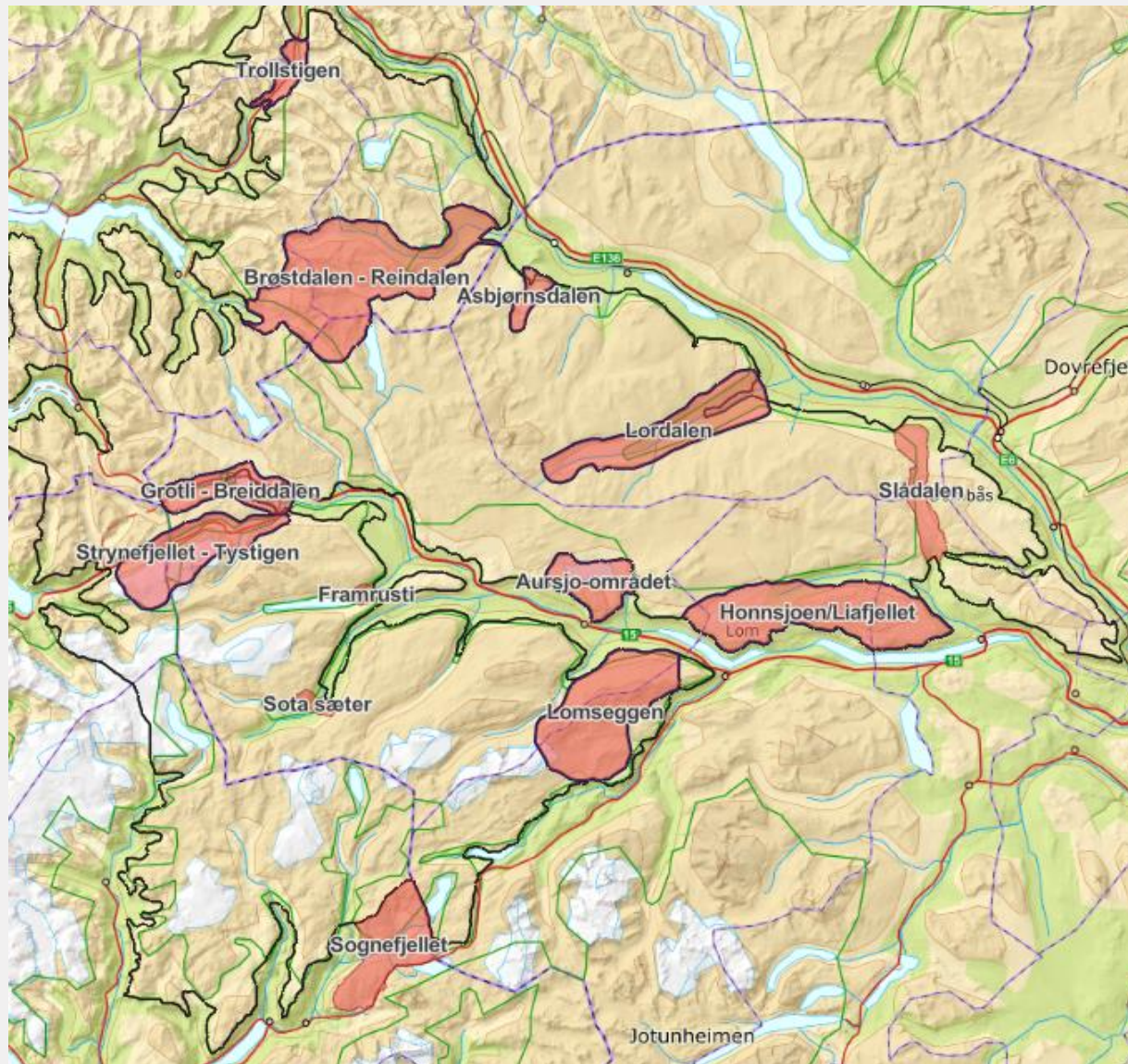

Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3, Reinheimen-Breheimen

Kartfortellinga presenterer kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3, Kvalitetsnorm for villrein, i Reinheimen-Breheimen villreinområde.

Se:
villrein.no
Kartfortellinger
Kvalitetsnorm for villrein

Fokusområder i Reinheimen-Breheimen

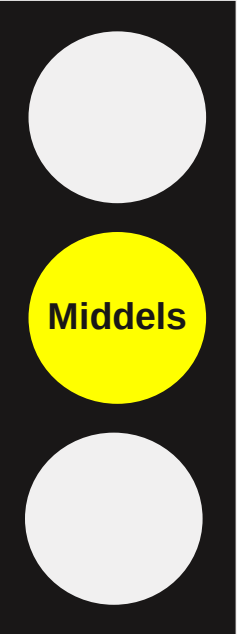
Delnorm 3: Klassifisering

Reinheimen-Breheimen	
Måleparameter: Arealutnyttelse	God
Måleparameter: Trekkpassasjer	Middels
Klassifisering	Middels ★

Helhetsvurdering

Helhetsvurdering i Reinheimen-Breheimen villreinområde

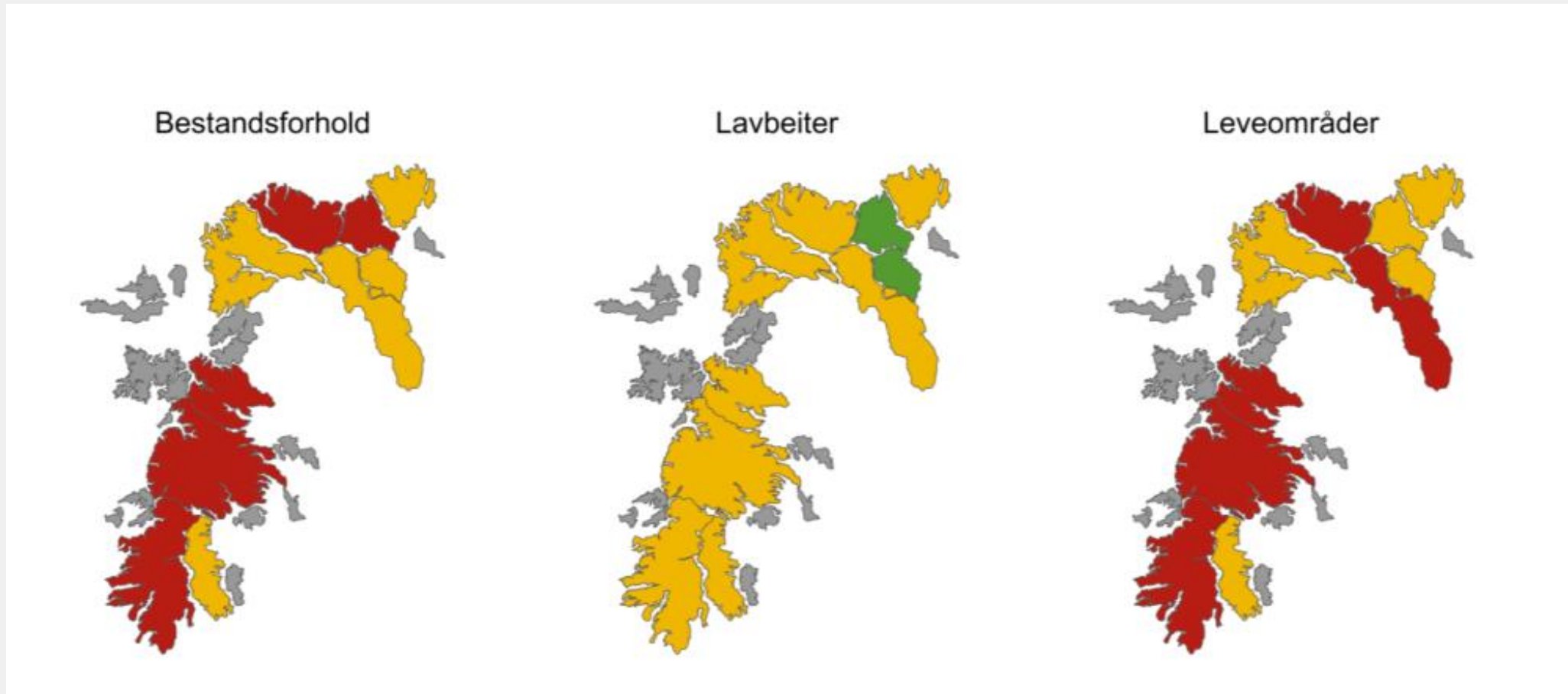

Delnorm	Måleparameter	Dårlig	Middels	God
1	Kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv		X	
1	Antall kalver per 100 simle og ungdyr		X	
1	Andel eldre (≥ 3 år) bukk per voksen (≥ 1 år) simle			
1	Genetisk variasjon			X
1	Helsestatus – forekomst av alvorlig meldepliktig sykdom		Brukes ikke	X
2	Lavbeiter		X	
3	Funksjonell arealutnyttelse			X
3	Funksjonelle trekkpassasjer		X	

Klassifisering i de andre nasjonale villreinområdene

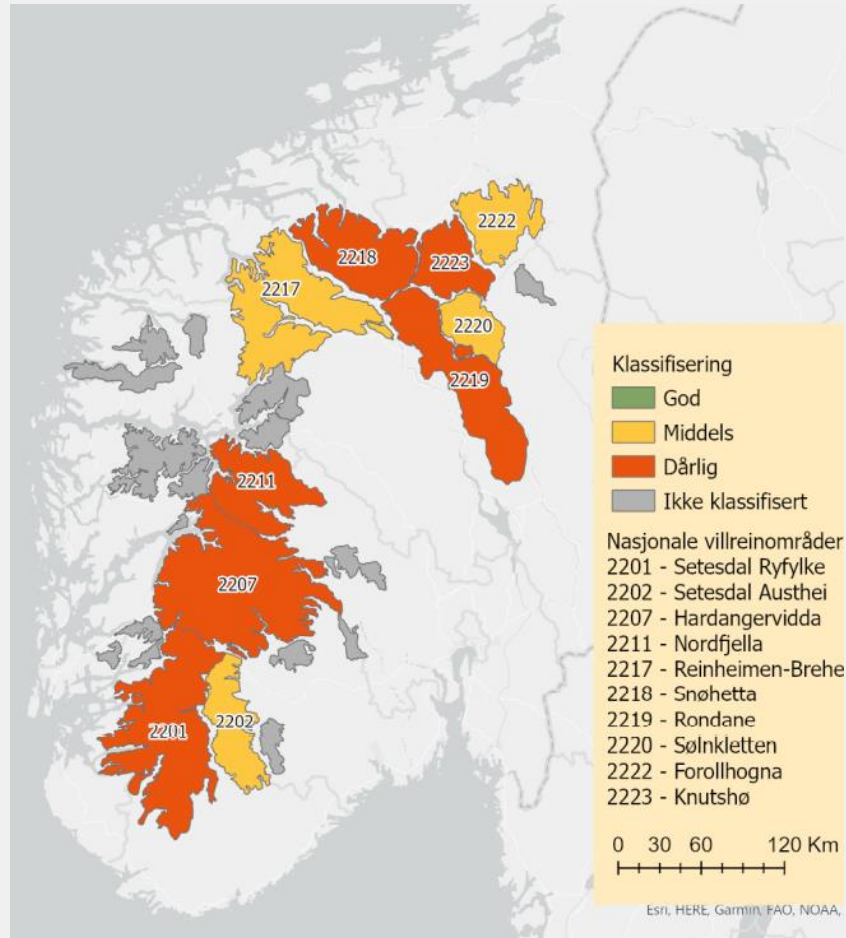

Resultat

Klassifisering av de 10 nasjonale villreinområdene etter hver enkelt delnorm.
Grå villreinområder skal klassifiseres i 2023.

Resultat

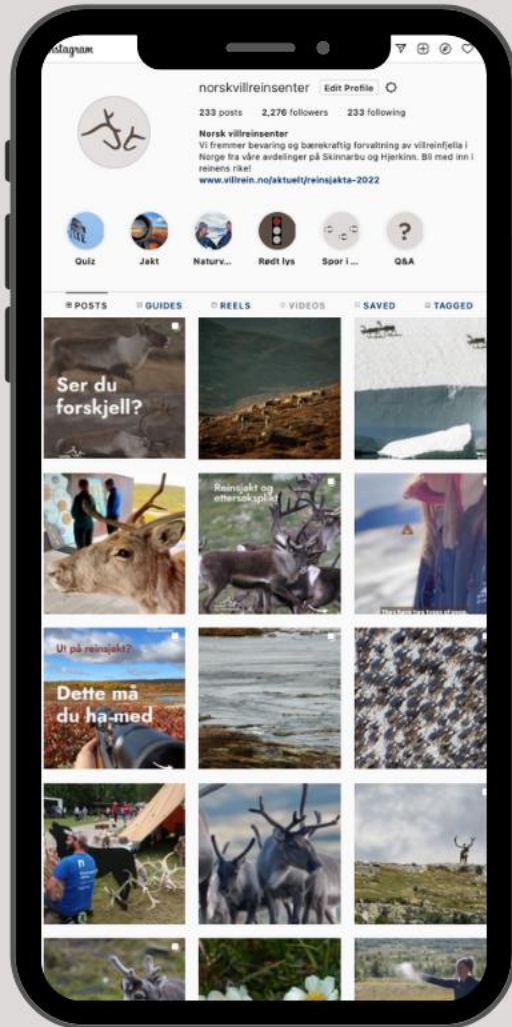
Grønn: ingen områder

Gul: 4 områder

- Forollhogna, Sølknkletten, Reinheimen-Breheimen, Setesdal Austhei

Rød: 6 områder

- Snøhetta, Knutshø, Rondane, Nordfjella, Hardangervidda, Setesdal Ryfylke

Takk for oppmerksomheten!

Følg oss gjerne på Facebook og Instagram

 Norsk villreinsenter

 @norskvillreinsenter

**NORSK
VILLREINSENTER**